

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ
ТОВАРИСТВ
(УКООПСПЛКА)**

Тернопільський кооперативний торговельно-економічний коледж

Затверджено
Рішенням педагогічної ради ТКТЕК
від 12 березня 2020 року
Протокол №5

Затверджую
Директор коледжу
В. М. Мулярчук

**Програма вступного випробування
з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для вступу за освітньо-кваліфікаційним рівнем
фаховий молодший бакалавр
на основі базової загальної середньої освіти**

Розглянуто та схвалено
на засіданні циклової комісії
соціально-гуманітарних дисциплін,
Протокол № 9 від «04» березня 2020 р.
Голова комісії О. В. Шульган О.В. Шульган

Укладач: О. В. Шульган

Тернопіль – 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є диктант.

Пропоновані тексти відображають рівень розвитку сучасної української літературної мови, її жанрово-стильову диференціацію, синтаксичну ускладненість і гнучкість, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів, граматичну усталеність, стан орфоепічної, граматичної та стилістичної унормованості.

Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Тексти диктантів для проведення екзамену дібрані із художніх творів української класичної літератури, науково-публіцистичних статей відомих діячів науки і культури, журналістів. Тексти відповідають таким вимогам: змістовно цілісний, логічно завершений, ідейно навантажений уривок твору, зрозумілий і

доступний абітурієнтам. Лінгвістичне наповнення текстів відповідає вимогам навчальної програми з дисципліни «Українська мова». Вони включають вивчені орфограми й пунктограми у різних синтаксичних конструкціях (у простих, ускладнених і складних реченнях), при прямій мові тощо.

Тексти лексично багаті, але не перенасичені архаїзмами, неологізмами, діалектизмами, що могло б утруднювати їх сприйняття слухачами.

При написанні диктанту абітурієнти повинні знати:

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні вміти:

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

Для проведення вступного випробування з української мови передбачається диктант, робота над яким триває одну астрономічну годину.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

1. Класифікація звуків. Особливості вимови звуків.
2. Основні випадки уподібнення приголосних.
3. Спрощення в групах приголосних. Чергування голосних і приголосних.
4. Особливості вимови приголосних.
5. Склад. Наголос.
6. Основні правила переносу слів.

II. Лексикологія. Фразеологія.

1. Лексичне значення слова.
2. Багатозначні й однозначні слова.
3. Пряме та переносне значення слова.
4. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми.
5. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика.
6. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика.
7. Терміни. Неологізми.
8. Поняття про фразеологізми. Джерела фразеологізмів.
9. Фразеологізми-синоніми. Фразеологізми-антоніми.

III. Орфографія. Принципи українського правопису.

1. Принципи українського правопису.
2. Правила написання апострофа.
3. Вживання м'якого знака.
4. Написання слів з частинами пів- і напів-.
5. Написання префіксів.
6. Подвоєння букв.
7. Написання слів іншомовного походження.
8. Вживання великої букви.
9. Правопис складних слів.

IV. Будова слова. Словотвір.

1. Будова слова.
2. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

3. Змінювання і творення слів. Твірне слово.
4. Основні способи словотворення.
5. Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова.

V. Морфологія

1. Іменник.

- 1.1. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 1.2. Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні.
- 1.3. Рід, число, відмінки іменників.
- 1.4. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).
- 1.5. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни та групи.
- 1.6. Невідмінювані іменники. Рід невідмінюваних іменників. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини.
- 1.7. Правопис складних іменників.

2. Прикметник.

- 2.1. Прикметник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 2.2. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.
- 2.3. Відмінювання прикметників.
- 2.4. Ступені порівняння якісних прикметників. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.
- 2.5. Літери -н- і -нн- у прикметниках.
- 2.6. Написання складних прикметників разом і через дефіс.

3. Числівник.

- 3.1. Числівник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 3.2. Відмінювання кількісних числівників.
- 3.3. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
- 3.4. Узгодження числівників з іменниками.
- 3.5. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4. Займенник.

- 4.1. Займенник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 4.2. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені.
- 4.3. Відмінювання займенників усіх розрядів.
- 4.4. Приставний н у формах особових і вказівних займенників.
- 4.5. Написання разом і через дефіс неозначених займенників
- 4.6. Правопис заперечних займенників.

4.7. Написання займенників із прийменниками окремо.

5. Дієслово.

5.1. Дієслово як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

5.2. Форми дієслова. Безособові дієслова.

5.3. Неозначена форма та особові форми. Доконаний і недоконаний вид дієслова. Час дієслів.

5.4. Способи дієслова. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни.

5.5. Дієприкметник. Дієприслівник.

6. Прислівник.

6.1. Прислівник як частина мови.

6.2. Ступені порівняння прислівників.

6.3. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів.

6.4. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

7. Службові частини мови

7.1. Прийменник як службова частина мови.

7.2. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

7.3. Сполучник. Групи сполучників за значенням, вживанням, за будовою. Правопис сполучників.

7.4. Частка. Правопис часток.

7.5. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

VI. Синтаксис

1. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.

2. Види речень.

3. Просте двоскладне речення.

4. Односкладні речення.

5. Просте ускладнене речення.

6. Складне речення. Типи складних речень.

7. Складносурядне речення. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

8. Складнопірядне речення. Види пірядних речень. Розділові знаки у складнопірядних реченнях.

9. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.

10. Складне речення з різними видами зв'язку, розділові знаки у ньому.

11. Способи відтворення чужого мовлення. Пряма і непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки у конструкціях з прямою мовою, цитатою та діалогом.

Правила проведення вступного екзамену з української мови

Для вступного диктанту добираються тексти, максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. За метою висловлювання це можуть бути тексти-розповіді, описи чи міркування. Проте частіше це тексти комбінованого типу, в яких органічно поєднуються елементи всіх типів з монологічною і діалогічною формою викладу.

Методика проведення вступного диктанту охоплює такі обов'язкові етапи:

– читання екзаменатором тексту диктанту в цілому;

– проведення лексико-семантичної роботи;

виразне читання кожного речення зокрема – абітурієнти повинні на слух сприйняти інтонаційний малюнок його;

– читання речення логічно виділеними частинами (двічі кожно);

перечитування викладачем речення в цілому – абітурієнти остаточно

визначаються в пунктуації речення;

– роботи здаються вступниками одразу ж після перевірки за викладачем.

Після запису абітурієнтами тексту диктанту не можна залишати роботи для самостійної перевірки. Психологічно це обґрунтовується так: у ході написання тексту увага абітурієнтів максимально концентрується, загострюється слух, активізується довільна пам'ять (пригадується необхідний лінгвістичний матеріал), а вже під час самоперевірки розумова напруга спадає (і це цілком природно!), закрадаються сумніви, непевність у написанні і в результаті – правильне написання найчастіше виправляється на неправильне.

Важливе значення для успішного написання контрольного диктанту має рівень оперативної пам'яті студента (учня) – уміння утримувати і відповідно відтворювати на письмі по ходу диктування фрази, логічні частини тексту. Нерозвинена оперативна пам'ять збиває з колективного ритму письма, спонукає до перепитування, заглядання увсебіч і врешті спричинює відставання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий **диктант**.

1. Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу. Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. Матеріал для контрольного завдання. Для контрольного текстового диктанту використовується текст, доступний для студентів (200 – 220 слів).

Примітка. При визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

3. Одиниця контролю: текст, записаний студентом з голосу викладача.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

— **орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;**

— виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до програми;

2) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

3) у передачі так званої авторської пунктуації;

— повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

— розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться

такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних назвах;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

- 7) у заміні українських букв російськими;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;
  - орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання

Кількість помилок	Бали
	за 200 шкалою
—	193 – 200 (12)
1 (негруба)	185 – 192 (11)
1	176 – 184 (10)
1+1 (негруба) – 2	167 – 175 (9)
3 – 4	158 – 166 (8)
5 – 6	149 – 157 (7)
7 – 8	140 – 148 (6)
9 – 10	132 – 139 (5)
11 – 12	120 – 131 (4)
13 – 14	116 – 119 (3)
15 – 16	108 – 115 (2)
17 – 18	105 – 107 (1)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники

1. Авраменко О. М. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2016.
2. Авраменко О. М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2017.
3. Ворон А.А. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. – К.: Освіта, 2014.
4. Глазова О. П. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2014.
5. Глазова О. П. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2015.
6. Глазова О. П. Рідна мова: підручник для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. / О. П. Глазова, Ю. Б. Кузнецов; наук. ред. І. Вихованець. – К.: Зодіак-ЕКО, 2010.
7. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Новий стандарт освіти. – К.: Генеза, 2014.
8. Заболотний О.В. Українська мова 11 клас: підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту). – К.: Генеза, 2012.
9. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Генеза, 2016.
10. Кобцев Д.А. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Освіта, 2015.
11. Пентиліук М.І. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Ранок, 2016.
12. Пентиліук М.І. Українська мова: підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту). – К.: Ранок, 2016.
13. Плющ М.Я. Українська мова: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (профільний рівень). – К.: Освіта, 2015.
14. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Грамота, 2014.
15. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Грамота, 2015.

16. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2016.

Посібники

1. Авраменко О.М. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: I ч. / О.М. Авраменко, М.Б. Блажко. – 7-е видання: доповнене. – К.: Грамота, 2017.

2. Гнаткович Т.Д., Комишна Н.С., Ребрик Н.Й. Повторення – шлях до успіху: українська мова та література / Посібник для старшокласників та вступників до вузів. – Ужгород: Гражда, 2017.

3. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Комплексний довідник. – Х.: Гімназія, 2011.

4. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. – Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.

5. Зубков М.Г. Універсальний довідник з української мови. – Х.: Видавничий дім «Школа», 2009.

6. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2007.

7. Попко О. Українська мова. Практичний довідник. – Х.: «А-Я», 2011.

8. Тележкіна О.О. Українська мова. Довідник. – Х.: Ранок, 2010.

9. Терещенко В.М. Українська мова та література. Навчально-практичний довідник. – Х.: Торсінг плюс, 2012.

10. Тести. Українська мова. 5-12 класи / За ред. д. філол. н., проф. Гуйванюк Н.В. – К.: Академія, 2009.

11. Українська мова. Українська література. Новий довідник. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.

12. Ющук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012.